

Mattheus 18: 21-35 (en Exodus 32: 7-14), 11 september 2011, Schoonhoven.

Gemeente van Christus,

Vandaag precies tien jaar geleden lieten islamitische extremisten twee vliegtuigen te pletter slaan tegen de Twin Towers van New York. 3000 mensen kwamen om. En de wereld is sindsdien veranderd.

De Verenigde Staten werden in hun hart geraakt. En ze besloten keihard terug te slaan. Ze besloten kwaad met kwaad te vergelden. Oorlogen volgden in Irak en Afghanistan. Grote aantallen slachtoffers aan alle kanten. Mensenrechten werden geschonden, aan alle kanten. Enorme kosten. Economen zeggen dat de aanslag van 11 september en de reactie daarop er mede oorzaak van zijn dat Amerika en Europa nu grote economische en financiële problemen hebben. En: de westerse samenleving werd besmet met een grote argwaan richting de islam. Vroeger had je zure regen, nu wordt de wereld bedreigd door verzuurde verhoudingen tussen volken en godsdiensten.

De aanslagen op de Twin Towers waren een daad van terreur. Begrijpelijk dat de Verenigde Staten keihard terug sloegen, vonden wij. En Nederland droeg een steentje bij. Maar is het Westen beter geworden van die keiharde reactie? Wat zou er gebeurd zijn als de VS niet keihard hadden teruggeslagen, maar wanneer ze zich hadden ingehouden. Wanneer ze de strijd niet hadden opgevoerd, maar alles op alles hadden gezet om te streven naar verzoening, vrede? Naar, vooruit: vergeving...

Wereldvreemd? De VS zijn toch een christelijk land?

In Matteus 18 tobt Petrus over het thema vergeving. Hij gaat naar Jezus met een vraag. "Heer, als mijn broeder of zuster tegen mij zondigt, hoe vaak moet ik dan vergeving schenken?" Tot hoever gaat ons vergevend vermogen? Zelfs als we uitgaan van berouw van de zondaar (waarover Jezus hier niet eens spreekt!) - hoe vaak moeten wij een nieuw begin maken met onze medemens, open staan voor een nieuwe *genesis*, klaar staan voor een nieuwe *exodus*? En Petrus oppert dan: tot zeven maal toe? Dat is al tamelijk royaal van Petrus.

In Exodus 32 hoorden we hoe Mozes moet praten als Brugman om God te bewegen zijn volk na de geschiedenis met het gouden kalf voor eenmaal te vergeven.

God: '**Jouw** volk dat jij uit Egypte geleid hebt, misdraagt zich.' (vers 7)

Mozes: 'Maar het is ook **uw** volk! Wilt u dan uw toorn laten woeden tegen uw eigen volk (vers 11)?'

Uiteindelijk laat God zich ompraten en vergeeft **zijn** volk (vers 14).

En in de joodse, rabbijnse theologie gold de regel dat God 2 tot 3 maal dezelfde zonde vergeeft, maar niet meer een vierde maal. Dan gaat de

zeven maal van Petrus al heel ver. Petrus zal dan ook wel verbijsterd hebben opgekeken, net als wij, toen hij Jezus hoorde antwoorden: "Niet tot zevenmaal toe, maar tot zeventig maal zeven maal."

Zoals meestal, wanneer er getallen worden gebruikt in de Bijbel, is er sprake van enige symboliek. Het getal 7 is het getal van de volheid. Met zeven dagen is de week vol. En het getal 70: dat is het getal van al de volkeren en van al de talen op aarde. 70 wijst op 'overal op aarde.' 7 maal 70 = 'volheid' maal 'overal'.

Tja... dat is mooi, die bijbelse getallensymboliek. Maar het klinkt aardig wereldvreemd. Hoe brengt een normaal mens als Petrus zoveel royaliteit op, als één keer vergeven al moeilijk genoeg is? Zelfs voor God zelf - zie Exodus 32. Hoe komen wij aan zo'n levenshouding? Is dat aan te leren?

Jezus laat de symbolische getallen volgen door een symbolisch verhaal.

"Daarom is het met het Koninkrijk van de hemel als met een koning die rekenschap wilde vragen van zijn dienaren. Men bracht iemand bij hem die hem tienduizend talent schuldig was. Dat is een gigantisch bedrag. Ter vergelijking: het jaarsalaris van koning Herodes bedroeg in die jaren 900 talenten. Dat is nog geen tiende deel van het hele schuldbedrag. Ik weet niet wat Koningin Beatrix verdient, dat zal wel een endje boven modaal zijn. Vermenigvuldigd dat met ruim 10 - en wij hebben een idee hoeveel schuld die slaaf heeft. Het moet wel om een hooggeplaatste ambtenaar gaan, een grote jongen die zich schuldig gemaakt heeft aan grote corruptie. Het is altijd hetzelfde liedje...

Goed, die man had zich aardig in de nesten gewerkt - hij kon al dat geld nooit terugbetalen. Hij zal alles verliezen: hijzelf, zijn vrouw en kinderen moeten verkocht worden. "Toen wierp de dienaar zich aan de voeten van zijn heer en smeekte hem: heb GEDULD met mij, ik zal u ALLES terugbetalen." Een absurde gedachte! Dat kan hij nooit!! Net zo absurd als de gedachte dat de Gieken hun schulden ooit af zullen kunnen betalen - als we de economen mogen geloven.

Maar zie daar: een wonder, een wonder van genade! De koning laat hem vrij, gumt met een gum het hele bedrag weg. Pure genade. Een ondraaglijke last wordt van de man afgenomen.

Deze gelijkenis zet de relatie tussen God en mens neer. Ten opzichte van God ... schieten wij eindeloos tekort. Wij mensen maken van de schepping bepaald geen paradijs... Het begrip 'erfzonde' is wat uit de mode in onze kringen – maar ten onrechte. Erfzonde wil zeggen: we mensen zijn allemaal in staat tot het kwaad. Linksom of rechtsom zijn allemaal corrupt: met onze arrogantie, onze hebzucht, met onze onverschilligheid, met onze traagheid als het gaat om het daadwerkelijk liefhebben van God en onze naaste. Wij zijn hooguit ene paar haren beter dan die man met zijn enorme schulden uit de gelijkenis. Maar - zie daar een wonder: Een wonder van genade. Het evangelie van Gods liefde: God laat ons gaan. God stelt ons in de vrijheid

en scheldt ons onze schulden kwijt. **Hij verlost ons van ons verleden, zodat we weer een toekomst hebben.** Dat althans verkondigt de christelijke gemeente al bijna 2000 jaar.

En wat doet vervolgens de mens, die begenadigde, bevrijde mens? Hij heeft er niets van geleerd! Hij is niet echt veranderd. De dienaar uit de gelijkenis springt de eerste de beste collega-dienaar van de koning naar de keel omdat hij hem nog honderd denarie schuldig is. Een bescheiden bedragje. Weer maakt dat stomme geld veel meer kapot maakt dan ons lief is. En de zojuist in de vrijheid gestelde dienaar laat zijn collega gevangen zetten - totdat hij betaalt of totdat hij door zijn familie wordt vrijgekocht. De koning krijgt lucht van deze geschiedenis. Zo groot als eerst zijn genade was, zo groot is nu zijn woede. Hij is wel goed maar niet gek. Zoals God wel goed is maar ook rechtvaardig. Hij gooit de slaaf in het gevang.

De gelijkenis is te lezen als **een illustratie bij ons Kyriëgebed** dat wij zondag aan zondag bidden. *Kyrie (=Heer), eleison (=ontferm u)!* Of: *Heer, heb medelijden.* Het Griekse woord **eleison** dat we met *zich ontfermen of medelijden hebben* vertalen vinden we terug aan het einde van de gelijkenis. In vers 33: als die Koning zegt: ***Zoals ik medelijden heb gehad met jou en jouw enorme schuld!, zo zou jij had jij medelijden moeten hebben met die andere dienaar, die jou nog een paar denarie schuldig was.***

Als ons Kyriegebed (*Kyrie eleison! Heer, heb medelijden*) oprecht is, dan hebben wij ook zelf medelijden met degenen die bij ons in de schuld staan. Het is geen goedkoop gebed!

Of wij kunnen deze gelijkenis lezen **als een uitleg van de bede uit het Onze Vader:** *Vergeef ons onze schulden, gelijk ook wij vergeven onze schuldenaars...*

De vergevende genade van God gaat voorop. Daar leven wij uit. Die vergeving vraagt wel om een antwoord. Vanuit de ontvangen vergeving ... verwacht God van ons dat ook wijzelf vergevingsgezind zullen zijn, en onze schuldenaars zullen vergeven. Het Onzevader is geen goedkoop gebed!

Misschien is dat wel de proef op de som: geloven wij werkelijk dat wij mogen leven uit Gods ontferming en uit Gods vergeving? Is de vergeving van God echt, reëel-bestaand? Het antwoord op deze vraag luidt JA – wanneer wij vervolgens ons ook zelf medelijden kunnen hebben met onze schuldenaren, en hen kunnen vergeven. Het antwoord luidt NEE - als wij niet in staat zijn om onze schuldenaars te vergeven.

Vandaag tien jaar geleden vond die aanslag op de Twin Towers plaats. Van ontferming, vergeving, verzoening, vrede is nog niet veel gekomen. Soms

is een situatie ook zo groot, zo complex, - dan gaat het onze menselijke mogelijkheden gewoon te boven. Dan is er ook heel veel tijd nodig. vergeving vraagt vaak ook: tijd.

En toch kan het, toch bestaat het, het wonder dat mensen elkaar vergeven omdat ze weten dat ze zelf vergeven zijn door God.

Ik luisterde van de week, woensdagavond, naar radio 1. Een interview met Jörgen Rayman. Die Surinaamse komiek/presentator, van *Raymann is laat*. En *tante Es*. Hij sprak over zijn houding t.o.v. Bouterse, die president met de vuile handen. Raymann zei: ik heb hem wel gehaat, maar daar ben ik mee gestopt. Ik wil verder. Ik wil niet blijven steken in de haat. 'Kan dat dan,' vroeg de interviewer. En Raymann vertelde het volgende. Niet zolang geleden kwam hij thuis na een optreden. Vrouw en kinderen helemaal van streek. Er was ingebroken. Geld weg, sieraden weg, grote bende in huis. Raymann zei: 'Toen heb ik eerst even met mijn vrouw en kinderen voor de inbrekers gebeden: Dat ze bevrijd worden van hun hebzucht en dit soort zielige en slechte dingen nooit meer doen!'

Ik dacht even dat hij een grap maakte, maar het was geen grap. Hij was even heel serieus.

Het kan dus wel. Je naaste vergeven omdat jezelf vergeven bent. Het kan dus wel.

Amen. Ds. F.W. Verbaas